

Suomen kirjastoseura ry

Lausunto 11.4.2019

asiatunnus OPH-632-2019

Opetushallitukselle

Suomen kirjastoseuran lausunto lukion opetussuunnitelman perusteiden luonnoksesta.

Suomen kirjastoseura ry on vuonna 1910 perustettu kansalaisjärjestö. Teemme työtä Suomen yleisten kirjastojen toimintaedellytysten parantamiseksi. Tavoitteemme on hyvin resursoitu ja kehittyvä kirjastolaitos, joka edistää suomalaisen yhteiskunnan demokraattista kehitystä ja kansalaisten sivistyksellisiä perusoikeuksia.

Lausuntomme tiivistettynä

Lukion opetussuunnitelman perusteiden luonnoksesta puuttuu kytkös kirjastoon. Kirjasto on mainittu luonnoksessa vain paikkana, ei todellisena kumppanina. Koulukirjastoa ei ole mainittu lainkaan. Ehdotamme opetussuunnitelmaan lisättäväksi tietoa siitä, miten yleinen kirjasto tai koulukirjasto voi toimia elimellisenä osana opiskelua. Kirjasto tukee useita opetussuunnitelman luonnoksessa esitettyjä tavoitteita, kuten esimerkiksi opiskelijan oikeutta saada opintoihin liittyvää ohjausta, tiedonhankinnan taitojen kehittymistä sekä äidinkielen ja kirjallisuuden opintoja.

Lausuntomme kokonaisuudessaan

Lausuntomme koskee nuorten perusteluonnosta ja on jäsennetty perusteluonnoksen lukunumerointia käyttäen.

3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät

Opetussuunnitelman myönteisiä vaikutuksia lapsiin ja nuoriin voidaan vahvistaa kirjastopalvelujen ja kirjastoammattilaisten osaamisen avulla. Luonnoksesta puuttuu nyt lähes kokonaan kirjastopalvelut ja esimerkiksi koulukirjastoa ei mainita lainkaan.

Kirjastot on mainittu vain tilana, ei koulun todellisena kumppanina. Tämä ei riittävällä laajuudella kuvaa lukion ja kirjaston yhteistyön mahdollisuuksia oppimisen tukemisessa. Ehdotamme opetussuunnitelmaan lisättäväksi tietoa siitä, miten kirjasto voi toimia elimellisenä osana opiskelua.

Esimerkiksi koulukirjaston tavoitteena on tukea oppilaan oppimista ja opintoja ja opettaa hakemaan, arvioimaan ja esittämään tietoa, mutta myös ylläpitää lukuharrastusta sekä yleistä viihtyvyyttä kouluissa. Lukioiden koulukirjastojen tavoitteina on edistää opiskelijoiden lukuharrastusta, vahvistaa taitoja ja parantaa opiskelijoiden jatko- ja työelämävalmiuksia.

Jos koulukirjasto ei ole paikallisesti mahdollinen palvelu, kunnan yleinen kirjastolaitos voi aktiivisesti palvella lukiolaisia. Kirjastoammattilaiseen kannattaa ottaa yhteyttä ja pyytää esimerkiksi kirjavinkkausta tai tiedonhaun opastusta.

Kirjastojen käyttäminen tukee monella tavalla opetussuunnitelman luonnoksessa esitettyjä tavoitteita, kuten esimerkiksi opiskelijan oikeutta saada opintoihin liittyvää ohjausta. Kirjastojen antama tiedonhankinnan tuki parhaimmallaan vahvistaa merkittävästi oppilaan tiedonhaun taitoja.

Yleisten kirjastojen kautta on mahdollista saada käyttöön myös Celian äänikirjat. Celian äänikirjat on tarkoitettu henkilöille, joilla on lukemisen vaikeuksia, kuten luki- ja oppimisvaikeuksia.

Yleisiä kirjastojen koskevan lain 6 § määrittelee kirjaston tehtävät ja niihin kuuluvat mm. 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Samassa laissa mainitaan myös yhteistyö koulujen ja oppilaitosten kanssa.

Kirjaston merkitys opiskelussa on tärkeää nostaa esille myös siksi, että jatko-opintoihin suunnatessa kirjasto on entistä tärkeämpi. Esimerkiksi yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoille oppilaitoksen kirjasto hankkii lähes kaikki tarvittavat opiskelumateriaalit.

Kirjaston pitää olla lukiossa elimellinen osa oppimista ja opetusta. Hyödyntämättä jää usein kirjastojen henkilökunnan osaaminen ja on tärkeää, että lukioiden opettajat lähtevät aikaisempaa rohkeammin ja aktiivisemmin pyytämään tukea paikalliselta kirjastolta.

6.1 Opetuksen yleiset tavoitteet

Opetuksen yleisissä tavoitteissa on mainittu tiedonhankintataitojen kehittyminen yhtenä merkittävänä tavoitteena:

”Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. -- Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta.”

Informaatiotutkimuksen alalla on tutkittu opettajien tiedonhankinnan taitoja ja tiedonhankinnan opetusmetodeja. Edelleen ajankohtainen on Mikko Tannin väitöskirja “Teacher trainees’ information seeking behaviour and their conceptions of information literacy instruction” (Tampere University Press, 2013). Sen keskeinen tutkimustulos oli, että itsenäisen tiedonhankinnan ja -käytön taitojen merkitys tunnustetaan kouluissa, mutta opettajien opetusmenetelmissä on puutteita.

Tiedonhankintataitojen vahvistamiseksi on tärkeää kiinnittyä kirjastoon ja kirjastoammattilaisiin, jotka ovat saaneet koulutuksen tiedonhankinnan alalta. Yleisillä kirjastoilla on myös lain mukainen velvoite tehdä yhteistyötä koulujen kanssa.

6.3 Äidinkieli ja kirjallisuus

Myös äidinkieltä ja kirjallisuutta koskevassa kappaleessa kirjasto on mukana maininnan tasolla:

SUOMEN KIRJASTOSEURA
FINLANDS BIBLIOTEKSFÖRENING
FINNISH LIBRARY ASSOCIATION

”Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia.”

Kirjastojen rinnastaminen muihin kulttuurilaitoksiin ei toimi tässä yhteydessä. Yleisillä kirjastoilla on lakiin kirjattuna kirjallisuuden ja lukemisen edistämisen tehtävä. Sen vuoksi kirjaston tulisi olla ensisijainen kumppani ja tämä pitäisi nostaa esille myös lukion opetussuunnitelmassa, jotta ohjaus paikalliseen tasoon toimii.

Suomen kirjastoseura ry:n puolesta,

Rauha Maarno
toiminnanjohtaja, Suomen kirjastoseura
puh. 044 7481801
rauha.maarno@fla.fi